

GROTE MANTELMEEUWEN *LARUS MARINUS* BROEDDEN IN 1998
SUCCESVOL OP 'DE HOND' (WADDENZEE)
*SUCCESSFUL BREEDING OF GREAT BLACK-BACKED GULLS IN 1998 AT
'DE HOND' (WADDEN SEA)*

BEN KOKS & PETER DE BOER

p/a SOVON Vogelonderzoek Nederland, Rijksweg 178, 6573 DG Beek-Ubbergen.

Great Black-backed Gulls have only very recently established a few breeding pairs in The Netherlands. The present note reports on the first successful breeding attempt of this species, nesting at the artificial island 'De Hond' in the Wadden Sea, where three young fledged in 1998.

In 1993 werd het eerste broedgeval van een Grote Mantelmeeuw *Larus marinus* in Nederland aangetoond in de Zeeuwse Delta. Het nest, met daarin drie eieren, werd gevonden op een stenen dam langs het Grevelingemeer, maar deze broedpoging mislukte uiteindelijk (Vercruisse & Spaans 1994). Een jaar later werd voor het eerst broedpaar in de Nederlandse Waddenzee gevonden, op het kunstmatige eiland 'De Hond' (locatie van de Nederlandse Aardolie Maatschappij, NAM) in de Eemsmonding. Helaas kon niet worden aangetoond of deze broedpoging uiteindelijk succesvol was (Koks 1995). In het komende nummer van *Sula* zal uitgebreid aandacht worden besteed aan de recente broedvogelstatus van deze reus onder de meeuwen in Nederland.

'De Hond' ligt in de Eemsmonding niet ver ten oosten van de Eemshaven (2 km oostelijk bij de zeedijk ter hoogte van Hoogwatum). Het gaat hier om een kunstmatig eilandje waar ook een kolonie Aalscholvers *Phalacrocorax carbo* is gevestigd. Andere broedvogelsoorten zijn Scholekster *Haematopus ostralegus*, Kleine Mantelmeeuw *Larus fuscus*, Zilvermeeuw *Larus argentatus* en in sommige jaren ook een paartje Witte Kwikstaarten *Motacilla alba*.

In 1994-95 en in 1997 werden 'broedverdachte' Grote Mantelmeeuwen waargenomen. Alleen in 1994 kon een nest worden gevonden, in de andere jaren ging het steeds om fanatiek alarmerende vogels. In 1998 werd De Hond wat vaker bezocht dan in andere jaren, vanwege voedselonderzoek aan de daar broedende Aalscholvers. Tijdens ons eerste bezoek op 27 februari was nog maar weinig te merken van de broedende mantelmeeuwen, maar bij het tweede bezoek op 26 mei was het raak. Op de noordflank van het eiland bevond zich een nest waarvan de drie eieren opvallend groter waren dan die van Kleine

Tabel 1. Afmetingen van drie jonge Grote Mantelmeeuwen op 'De Hond', 9 juli 1998 in vergelijking met de gemiddelde maten van 10 jonge Zilvermeeuwen op het eiland.
 Table 1. Biometrics of three young Great Black-backed Gulls at 'De Hond', 9 July 1998, in comparison with (mean) biometrics of 10 Herring Gulls on this island.

	Grote Mantelmeeuw			Zilvermeeuw
	A	B	C	(gem. mean)
koplengte	115	111	116	79
tarsus lengte	80	81	82	72
vleugellengte	267	269	298	175
gewicht	840	902	1161	801

Mantelmeeuw en Zilvermeeuw (73.6x50.1, 75.2x58.3 en 77.3x50.4 mm; Fig. 1). Hoewel uitzonderlijk grote eieren van Zilvermeeuwen ook dergelijke afmetingen kunnen bereiken, passen de maten goed binnen de range van de Grote Mantelmeeuw (77.3x52.8 mm, 78x52 mm en 77x54 mm voor resp. Noorwegen, Zweden en Groot Brittannië; Cramp & Simmons 1983). Op 25 juni bevonden zich op de nestplek drie behoorlijk uit de kluiten gewassen jonge meeuwen waarvan de grootste werd gemeten en gewogen (Fig. 2). Hoewel de vogels nog overwegend in donskleed staken, waren de maten opvallend:

gewicht	910 gram,
vleugel	174 mm,
tarsus	77.8 mm (niet volgroeid!),
snavelhoogte	13.4 mm
snavel lengte	42.0 mm

We schatten de leeftijd van de meeuwen op 2-3 weken. Dankzij de bereidwilligheid van LNV-schipper Klaas Kreuijter van het *ms* Harder konden we op 9 juli nog een extra bezoek brengen aan De Hond. Klaas was zo vriendelijk om de Harder via de noordzijde langs de Hond te varen en het eerste wat opviel waren drie alarmerende Grote Mantelmeeuwen die op het water zaten. Twee exemplaren waren adult, bij een derde exemplaar werden nog wat bruine veertjes op de rug ontdekt (vermoedelijk een 4e kalenderjaar). Het volgende wat opviel, voordat we het eilandje betraden, was een enorm groot jong dat op een duidelijk kleiner, maar volgroeid jong van een Zilvermeeuw of Kleine Mantelmeeuw stond in te hakken. Eénmaal op het door de regen glibberig geworden eiland aangekomen vonden we drie jonge meeuwen die duidelijk groter *leken* dan de overige 17 pulli van Zilvermeeuwen.

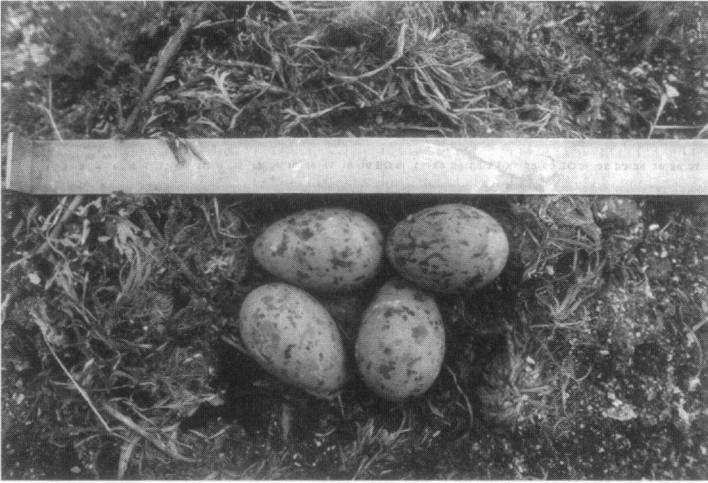

Fig. 1. Legsel van Grote Mantelmeeuw op 'De Hond', 26 mei 1998. *Clutch of Great Black-backed Gulls at 'De Hond', 26 May 1998. Foto Hans Hut.*

Fig. 2. Het wegen van een half volgroeid jong van de Grote Mantelmeeuw, 25 juni 1998. *Weighing a young Great Black-backed Gull (not fully grown), 25 June 1998. Foto Hans Hut.*

Helaas waren door de aanhoudende regen alle vogels zo nat, dat we op basis van het verenkleed geen onderscheid konden maken tussen Zilvermeeuw of Grote Mantelmeeuw. Ook de gewichten in combinatie met de vleugellengte gaven geen uitsluitsel, maar de tarsuslengte en de kopmaten van deze drie vogels waren zoveel groter dan die van de volgroeide jonge Zilvermeeuwen dat we ervan overtuigd zijn dat het in dit geval om jonge Grote Mantelmeeuwen ging (Tabel 1).

We willen op de eerste plaats de Nederlandse Aardolie Maatschappij bedanken voor de soepele medewerking en getoonde belangstelling. Daarnaast zijn we de schippers van de *ms* Harder (John de Boer en Klaas Kreuijer) zeer erkentelijk dat ze ons over de Eems hebben gevaren. Verder was het genoegelijk samen te werken met Martijn Bakker, Ko Veldkamp, Mardik Leopold, Stef van Rijn en Menno Zijlstra. Tenslotte willen we Hans Hut bedanken voor het maken van foto's. Fred Hustings was zo vriendelijk de tekst na te kijken.

- Cramp S. & Simmons K.E.L. (eds) 1983. The Birds of the Western Palearctic, 3. Oxford University Press, Oxford.
- Koks. B. 1995. Verwacht en toch verrassend: broedende Grote Mantelmeeuwen in de Eemsmonding. *Grauwe Gors* 23: 67-69.
- Vercrujssse H.J.P. & Spaans A.L. 1994. Eerste broedgeval van Grote Mantelmeeuw *Larus marinus* in Nederland. *Limosa* 67: 111-113.